

21e Colloquium Neerlandicum   Nijmegen, Nederland • 22-26 augustus 2022

Submission 96

Sticusa en de Nederlandse postkoloniale verhoudingen

Laurens Ham

Universiteit Utrecht, Utrecht, Nederland

Het was groot nieuws in de Nederlandse media: de presentatie in februari 2022 van de onderzoeksresultaten van een jarenlang onderzoek naar de Indonesische onafhankelijkheidsoorlog van 1945-1949. Pas decennia na de vrijmaking van Indonesië lijkt Nederland stappen te zetten om daadwerkelijk over het 'verlies' van de kolonie heen te komen en de eigen rol te herinterpreteren: Nederland begint zichzelf niet langer als een goedwillende koloniale partner te zien, maar als pleger van extreem en structureel geweld.

In het nu al decennialange proces van (mentale) dekolonisering – waarbij overigens pas veel later grotere onafhankelijkheid werd verleend aan Suriname en het Caribisch deel van het koninkrijk – heeft cultuur altijd een rol gespeeld. Een van de belangrijkste instituties die het culturele contact tussen Nederland, Indonesië, Suriname en de Nederlandse Antillen decennialang organiseerde, was Sticusa (Stichting voor Culturele Samenwerking, 1948-1991), dat zich in de eerste jaren concentreerde op Indonesië en later het werkveld volledig verlegde naar Suriname en de Antillen. Deze stichting had duidelijke verbindingen met de Nederlandse literaire wereld: onder meer Anton Koolhaas, Max Nord en Ed. Hoornik waren ervoor werkzaam.

Controversieel was Sticusa ook: Nederlandstalige auteurs met een Surinaamse of Antilliaanse achtergrond als Lou Lichtveld (Albert Helman), Edgar Cairo en Frank Martinus Arion uitten kritiek op de politieke oriëntatie van Sticusa. De stichting wekte op allerlei kunstenaars een neokoloniale indruk. Kunnen we Sticusa zien als een vernieuwende instelling die een geheel nieuwe verhouding tussen Nederland en de (ex-)koloniën probeerde te initiëren via kunst, of inderdaad als een stichting die de koloniale orde feitelijk reproduceerde?

Onder meer geïnspireerd door recent onderzoek van Sarah Brouillette naar UNESCO en de naoorlogse geopolitieke verhoudingen, presenteert deze lezing de eerste resultaten van een nieuw onderzoeksproject naar de manier waarop Nederlandse literaire auteurs en instellingen bemiddelden in de internationale betrekkingen.